טז: שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

שדה שאני לוקח. ל"ג זו מדקאמר והאלהים אפילו בשדה זו הלא בפירוש אמר זו:

בשטרי חלטאתא וארדרכתא דלאו בני פרעון נינהו. מימה שטרי אדרכתא אמאי לאו בני פרעון נינהו כיון דעדיין לא זכה בקרקע עד שכתבו לו שטרי חלטאתא וכן בסמוך דקאמר איהו דאפסיד אנפשיה דבעי ליה למקרעיה או אנעי ליה למכתב שטר מכירה בשטרי אדרכתא שעדיין הקרקע היא כידו במה אפסיד אנפשיה והלא יכול לטענן פרעתי וי"ל דשטרי אדרכתא נקט אליבא דרבה דאית ליה בפרק המפקיד (לקמן דף לה: ופס) דאכיל פירי מכי מטא אדרכתא ליה מ"מ לא יוכל לומר עוד פרעתי כיון שכבר זכה בקרקע ולרבא דאית ליה מכי שלמו יומי דאכרחתא לדבריו יעמיד מתני' בחלטאתא גרידא ויש ספרים דל"ג אדרכתא:

אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזיר.

תימה דמסמע דאיירי בגין מייב מודה כדאמר שמא כתב לוות ולא לוה לכך לא יחזיר דמיישינן לפרעון אבל אם לוה מודה יחזיר דלא חיישינן לקנוניא ולא לשמא פרעו ורוצה לחזור ולוות בו כדי להרויח פשיטי דספרא וקשה לקמן (דף ח.) מ"ר יוחנן שטר שכתוב זמנו בו ביום וכתוב בו הנפק יחזיר ומוקי לה רב כהנא כשמייב מודה ודוקא שכתוב בו ביום אבל אין כתוב בו ביום לא יחזיר או משום פשיטי דספרא או משום קנוניא וכן לעיל (דף יג:) אוקי ר"י מתני' דמצא שטרי חוב לא יחזיר כמייב מודה ומשום קנוניא דסברי רבנן דאין בו אחריות גבי (לוה) נמי ממשעבדי מ)(ותניא כוותיה דרבי יוחנן) וי"ל דאמוראי ניהו ואליבא דרבי יוחנן דרב כהנא יעמיד הכא מלתא דרבי יוחנן אף כשמייב מודה ומשום קנוניא ורבי אבהו דמפרש דוקא כשאין מייב מודה אבל כשמייב מודה יחזיר דלא חיש לקנוניא יעמיד נמי מתני' דלעיל כשמייב מודה ומשום שמא כתב לוות ולא לוה כרב אסי אבל היכא דליכא למימס לכתב לוות ולא לוה כמו בשטרי הקנאה או כתוב בו הנפק יחזיר דלא חיישינן לקנוניא וגמרא דנקט לעיל טעמא דקנוניא סבר כאביי דאמר עדיו נחתומיו זכין לו או אקרי וכתיב לא אמרינן:

ומשום דהוחזק בפרן תו לא פרע כלל. ואף על גב דאמרינן לקמן (דף יח.) הוחזק כפרן לאותו ממון הכא דנפל שאני דמוכחא מלתא דמשום הכי לא היה מזהר לשומרו לפי שפרעו הלוה: מייב

משום כדי חייו [6]אמר רב הונא אמר רב [1]האומר לחברו שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קנה [2]אמר רבא מסתברא מלתא דרב בשדה סתם אבל בשדה זו לא מי יימר דמזבין לה ניהליה והאלהים אמר רב אפי' בשדה זו מכדי רב כמאן אמרה לשמעתי' כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דתניא [3]כ[4]האומר לאשה התקדשי לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך לאחר שיחלוץ לך יבמיך לאחר שתמות אחותיך אינה מקודשת ר"מ אומר מקודשת והא אשה בשדה זו דמיא וא"ר מאיר מקודשת: אמר שמואל [5]המוצא שטר הקנאה בשוק יחזירו לבעלים דאי משום דכתב ללות ולא לוה [6]הא שעבד נפשיה ואי משום פרעון [7]לא חיישינן לפרעון דאם איתא דפרעיה מקרע הוה קרע ליה אמר רב נחמן אבא מן ספרי דייני דמר שמואל הוה והוינא כבר שיתא כבר שבע ודכרנא דהוו מכרזי ואמרי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא נהדרינהו למרייהו אמר רב עמרם אף אנן [8] תנינא [9]כל מעשה בית דין הרי זה יחזיר אלמא לא חיישינן לפירעון א"ל רבי זירא מתניתין בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו אמר רבא והני לאו בני פרעון נינהו והא [10]אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי [2]דשומא הדר לעולם אלא אמר רבא התם היינו טעמא דאמרי איהו הוא דאפסיד אנפשיה דבעידנא דפרעיה אבעי ליה למקרעיה לשטריה א"נ למכתב שטרא אחרינא עילויה דמדינא ארעא לא בעיא למיהדר [11]ומשום [12]ועשית הישר והטוב בעיני ה' הוא דאמור רבנן תהדר הלכך מרישא הוא דקא זבין איבעי ליה למכתב שטר זביני גבי שטר חוב מאי איכא למימר אם איתא דפרעיה איבעי ליה למיקרעיה לשטריה אימור אשתמוטי קא משתמיט ליה דא"ל למחר יהבנא לך דהשתא ליתיה גבאי אי נמי אפשיטי דספרא זייר ליה: א"ר אבהו א"ר יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזירו לבעלים לא מיבעיא היכא דלא כתוב בו הנפק דאיכא למימר כתב ללות ולא לוה אלא אפי' כתוב בו הנפק ומאי ניהו דמקוים לא יחזיר דחיישינן לפרעון איתיביה רבי ירמיה לר' אבהו כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר א"ל ירמיה ברי לא כל מעשה ב"ד שוים אלא כגון שהוחזק כפרן אמר רבא ומשום דהוחזק כפרן חדא זמנא תו לא פרע כלל אלא אמר רבא מתניתין בשטר חלטאתא ואדרכתא וכדרבי זירא: וכפרן הואיל ואתא לידן נימא ביה מלתא דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אמרו לו [13]צא תן לו ואמר

ב"ד הוא: **ירמיה ברי** גרסינן: **שהוחזק.** לוה זה כפרן פעם אחרת לפיכך אין נאמן לומר פרעתי ובהכיא תגן יחזיר: **ומו לא פרע כלל.** כתמיה. ואי חיישינן לפרעון זה שלא נזהר לשמור שטרו יפסיד: **לא תן לו.** שפסקו לו דינו בב"ד שליוו עליו לתת לו: ואמר

משום כדי חייו. מה שתעלה מלודמי היום תקנו חכמים שיהיו דבריו קיימין שמא צריך הוא למזונות דבר מועט אבל מה שתעלה מלודמי כל חדש או כל שנה אין שם משום כדי חייו: **קנויה לך מעכשיו.** שבשאקחנה לא אוכל לחזור בו: **קנה.** אם יקחנה ואין יכול לחזור בשלקחה: **בשדה סתם.** שדה שאני לוקח ולא אמר זו דסמכא דעתיה דמקבל מתנה לסמוך עליו שיקח שדה וימנה לו שהרבה שדות מצויות ליקח. אבל אמר לו שדה זו לא סמכא דעתיה דמקבל מתנה ולא האמינו דנימא נימא ליה דליקו בהימנותיה ולא מסתבר כוותיה דרב בהא: **והאלהים.** בשבועה רב אמרה אפי' בשדה זו דמכדי רב כמאן אמר לשמעתיה כר"מ כו': **והא אשה בשדה זו דמיא.** דיש בחלו שאין בידו להכיא עצמו לכלל קדושין כאשר אין בידו לכוף את בעל השדה למוכרה לו דעבד ושפחה אין בידם לשחרר עצמם ואין בידו אשה להמית את בעלה או אמותה ואמר רבי מאיר דלכשיבאו לכלל קדושין מקודשת היא למפרע: **שטר הקנאה.** שקנו ממנו שאפי' לא יהיה המעות שיעבד עצמו לשלמם: **כל מעשה ב"ד.** קס"ד שטר שכתב בו הנפק שנתקיים בב"ד. אלמא כיון דליכא למימס לשמא לא לוה שהרי אין מקיימין את השטר אלא בפני בעל דין כדאמרי' בהגחל (ב"ק דף קיב:) לפרעון לא חיישינן: **בשטרי חלטאתא.** שטר שכתבו ב"ד למוליא שטר על חבירו וחייבוהו לשלם ולא שילם וידלו לנכסיו ושמו לבעל חוב אחד מהם ונתנו לו שטר שעל פי ב"ד באה לו: **אדרכתא.** שלא מצאו לו עכשיו נכסים וכתבו לו שידלוף לחזור על נכסיו ואם ימצא יגבה. אדרכתא לשון רודף ומשיג כמו פרסה בחלא ולא אדרכיה (כתובות דף פ:) ולשון המקרא כתרו את בנימין הרדיפוהו מנוחה הדריכוהו (שופטים כ): **שומא.** ששמו ב"ד לבעל חוב קרקע הלוה: **הדר.** אם יפרע לו מעות עד שנה: **אפסיד אנפשיה.** אם פרע ולא קרע השטר ואם דחהו לומר אבד היה לו לומר כתוב לי שטר מיד שאתה חוזר ומוכרה לי: **דמדינא ארעא לא בעי למיהדר.** טעם נותן לדבריו שראוי לכתוב שטר מכירה עליה שקנייה לו לחלוטין ומדינא לא בעי למיהדר בפדיון אם לא מדעתו: **מרישא דקא זבין.** כלומר אין זה פדיון אלא תחילת קניין כאילו שלו היתה לפיכך הכותב שטר מכירה עליה אינו טועה והיה לו לזה לכתוב שטר מכירה הואיל ודחהו מלהחזיר לו שטר של ב"ד: **אי נמי אפשיטי דספרא זייר ליה.** שעל הלוה ליתן שכר הסופר ופעמים שאין לו מעות ללוה בשעת הלואה והמלוה נותן שכר לכתיבת השטר וכשפרעו מעכב השטר בידו עד שיפרע השכר: זייר. לשון עולר כמו מעלרתא זיירא (ע"ז דף פ.) וכלשון המקרא ויחר אף הגזה (שופטים ו): **כל מעשה ב"ד.** והאי נמי מעשה

מסורת הש"ס

מ) ימות לב., כ) סס לב: קדושין סב. מתוכות נח:, ג) (לעיל יח.), ד) (לעיל יג. יד.), ה) (לקמן יח: כ.), ו) לקמן לה., ז) (דומה ליה ב"ק סח: קו:), ח) פ"ל ל"ב.

תורה אור השלם

ו) וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֶיךָ: דברים ו יח

הגהות הב"ח

(מ) גמ' אף אנן נמי תנינא:

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא מסתברא. פירן ל"ל ניגין יג ע"ב ופ"ק: שם הא שעבד נפשיה. עיין בר"ן פ"ק דקדושין דף ריד ע"ב:

מוסף רש"י

האומר לחברו כו'. קודם שקנה את השדה, קנה. וכולל מתנה (גבמות צג.). לאחר שיחלוץ לך יבמיך. קסבר הלי מנת אין קידושין תופסין כיבמה לשוק (קדושין סב.). אינה מקודשת דהוה ליה דברים שלא כאן לעולם יעמיד אין כידו לקדשה (שם) כיון דהשתא לא תפסי בה קידושי, לקמיה נמי לא תפסי, דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם (גבמות צב.). לא חיישינן לפרעון. אפילו אין מייב מודה (לעיל יג. יד.). כל מעשה ב"ד. כל מילתא דאתא לב"ד לקיים ליכא למימס לשמא לעליון שלא ליתנן (לקמן יח.). הרי זה יחזיר. ליכא למימס לשמא נמלך, דהא ב"ד לא כתבוס אלא בדבר מקויים (לקמן כ.). שומא הדר. נכסי ליה ששמו ב"ד לבעל חוב אחרינא אליו אם יתן מעות לבעל חוב (לקמן לה.).

רבינו חננאל

מצורתי היום מכור לך דבריו קיימים. אבל הא דאמר רב האומר לחבירו שדה זו שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קני לית הלכתא כרב דאשכחן ביבמות פ' האשה רבה הלכתא האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים וכו'. אמר רב נחמן בר יצחק רב הונא ברב ורב כר' יוסי ור' יוסי כר' חייא ור' חייא כר' ור' כר' מאיר ור' מאיר כר' אליעזר בן יעקב ורבי אליעזר בן יעקב כר' עקיבא כולהו סבירא להו אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם. וקיימא לן דהני כולהו שיטה אינון ולית הלכתא אפילו כחד מיניהו. אמר שמואל המוצא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים ולית הילכתא כוותיה דהא איתותב וקיימא לן חוששין לפרעון. והא דאמר רב נחמן דכירנא דהוו מכריזי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא ניהדרינהו למרייהו לטעמיה דשמואל היא ולית הלכתא כוותיה. אמר ר' יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"ג דכתיב ביה הנפק. מי הנפק אשרתא דדייני לא יחזיר מאי טעמא חיישינן לפרעון. איני והתנן כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר. ופריקי' מתני' בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו. ר' אבהו אמר בשהוחזק הלוה כפרן. אמר רבא ומשום דהוחזק כפרן חוב לא פרע ודילמא הדר ופרע וכו'. כפרן הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com